

Wyllers først utkast skrevet i Oslo

113223

Jeg finner det av betydning å utdype min ankeerklæring således:

I.

Domspraksis viser at det er behov for å få et rent prejudikat for hvorvidt vår gjeldende lovgivning tilsteder mortifikasjonssøksmål mot et vitne til tross for at det ansees godtgjort

- 1) at vitnet er fremkommet med sin beskyldning i god tro, -
- 2) under en sak hvor det var pliktig til å møte som vitne, -
- 3) at vitneutsagnet ikke gikk utenfor saken, eller
- 4) det som vitnet var forpliktet til å forklare seg om, - og
- 5) at vitnet i det hele ikke viste noen mangel på tilbørlig aktsomhet.

Jeg mener at hvis dette er gjeldende rett, - hva jeg bestrider - må det komme klart frem ved en autorativ ~~Høyesteretts~~ dom, - eventuelt en plenumsdom, - og at det da vil være behov for en lovforandring.

Jeg ønsker derfor under spørsmålet om lovanvendelsen å oppta denne ankegrunn som dens prinsippale.

Herunder vil jeg til belysning av hvad et vitne må tåle hvis det skal kunne saksøkes som jeg er blitt det i nærværende sak, henwise til vedlagte artikkel av direktør Lorentz Vogt i Tønsberg blad.

II

Hvis Høyesterett kommer til at et vitne kan følges ved mortifikasjonssøksmål slik som jeg er blitt det i nærværende sak, da oppstår spørsmålet om mitt

vitneprov representerer en ærekrenkende beskyldning mot overlærer Haug.

Også her mener jeg at byretten har tatt feil under sin lovanvendelse.

Den har nemlig først funnet det bevist at jeg har tillagt Haug forfatterskapet til et anonymt brev og derved slått fast at jeg derved har tillagt ham en uverdigg handling.

Byretten har imidlertid ikke forstått at under de foreliggende forhold inneholdt en eventuell påstand om at brevet hadde vært "anonymt" ikke et utsagn av ærekrenkende art.

Dette spørsmål er imidlertid så infiltrert i bevisbedømmelsen og i saksbehandlingen at jeg finner å måtte gi en sammenhengende fremstilling av hvorledes anonymitetsproblemet er kommet i forgrunnen.

1)

a) Som det vil sees starter saken med at jeg i mitt skriv av 31/10 1950 redegjør for diverse brev som jeg mener skriver seg fra Haug. Herunder nevner jeg også det nu omtvistede brev.

Men der finnes i denne min opplysning ikke den fjerneste antydning om at brevet skulle ha vært anonymt.

b) En slik forståelse av mitt brev til advokat Jensen er da heller ikke opptatt i klage eller stevning og omfattes heller ikke av Haugs påstand.

Den er m.a.o. ikke gjort til en integrerende del av søksmålet og omfattes overhodet ikke av gjerningsinnholdet i den ærekrenkelse som jeg trekkes til ansvar for.

Ville en eventuell påstand
om at brevet hadde vært
"anonymt" ikke vært et
utsagn av ærekrenkende art.
F.B.

c) Derimot tok Haugs prosessfullmektig under hovedforhandlingen opp den påstand, at jeg til og med hadde hevdet at Haugs angivelige brev til Stockholm hadde vært anonymt.

Jeg tilbakeviser ^{te} dette som både uriktig og i strid med den vitterlige tekst i mitt brev til advokat Jensen. Men jeg føyet til at jeg, - i favör av Haug, - selvfølgelig hadde gått ut fra, at brevet ikke var signert av ham og at det derfor var, anonymt i den forstand, at bare mottageren, - f.eks. ved et kodeord ~~ifølge~~ teksten, - kunne identifisere avsenderen.

Det hadde til og med vært Haugs plikt, - påstod jeg, - på den måte å beskytte sin og derved også "nynasistene"s anonymitet slik som situasjonen da artet seg overfor Gestapo.

Men at han skulle ha ønsket å bakvaske meg overfor den amerikanske legasjon i Stockholm uten selv å navngi seg, hadde jeg aldri tenkt, sagt eller skrevet.

2) Det er på denne bakgrunn man må lese domspremissene som jeg nu går over til å analysere:

a) Byretten konstaterer først at jeg tillegger Haug "å ha skrevet eller forfattet det i saken omhandlede anonyme brev", og at jeg ved dette "også tillegger Haug en uverdig handling".

Her går altså retten, - uten å redegjøre for at ordet, anonymt er et essensielt tvistespørsmål, - ut fra som en håndfast kjendsgjerning, at man har foran seg et "anonymt" brev, hvis forfatterskap jeg tillegger Haug, og at jeg "derved" tillegger ham en uverdig handling.

Byretten har altså uten nærmere begrunnelse rent mekanisk inkorporert anonymitetsmomentet i det påklagede gjerningsinnhold uten å gjøre det klart, at det ligger utenfor de dokumenter som skaper den prosesuelle ramme om tvistespørsmålene, og uten å redegjøre for, at jeg bestemt har bestridt at jeg har sagt at Haug, - i odiøs betydning, - har søkt å dekke seg under sin anonymitet.

b) Dette er en feil ved saksbehandlingen som, - isolert sett, - må føre til opphevelse av dommen, men som sett i relasjon til de øvrige domspremisser må føre direkte til frifinnelse i Høyesterett.

Jeg sikter nemlig til, at det av de øvrige domspremisser lar seg utlede, at det er nettopp dette anonymitetsmoment, - og intet annet i den påklagede ~~ut seg~~ ~~påstand~~, - som retten har funnet ærekrenkende.

c) Retten har ganske visst ikke gått nærmere inn på hvorfor det ville ha vært en for Haug uverdigg handling å skrive dette anonyme brev, - om det uverdige er å beskyldte hjemmefrontens folk for å være neo-nasister og meg for en Goebbels, eller om det uverdige var å komme med slike beskyldninger i et anonymt brev.

Å drive selve agitasjonen mot hjemmefrontens ~~representanter~~ ~~neonasister~~ og mot meg som en Goebbels kan det imidlertid ikke ha vært. For retten har jo uttrykkelig slått fast, at Haug selv tidligere hadde betegnet medlemmer av hjemmefrontens ledelse som nynasister og at en slik uttrykksmåte ikke var vanlig i den krets han tilhørte.

"Men", - sier retten videre, - "dette er noe annet enn å gi seg av med å skrive anonyme (legg merke til pluralis) brev av innhold som angitt". Og mitt ønske om å få utdypet omgangstonen i den krets Haug tilhørte ved de to brev fra fru professor Skeie har retten avslått med den begrunnelse at det var helt overflødig: det faktiske forhold var allerede klarlagt til min fordel.

Men heri må da nødvendigvis ligge, at retten mener at det å bli påført selve utsagnet: at hjemmefrontens ledelse var nynasister og å ligne med Goebbels eller andre nasistiske koryfeer (jfr. fru Skeie), var ikke ærekrenkende, - iallfall ikke etter målestokken i den krets som Haug selv hadde skapt og tilhørte og hvis omdømme han tillate vekt.

Men da kan det uverdige i det påståtte forfatterskap heller ikke ha bestått i at utsagnet ble knyttet til et brev eller at dette ble stilet til den amerikanske legasjon i Stockholm. Tvert imot må Haug og hans krets ha ment, at det var en forståelsesfull patriotisk handling at den harde agitasjon han drev innenfor landets grenser mot hjemmefrontens ledelse også ble ført over til landets formående allierte for at det også der kunne bli satt en stopper for deres landsskadelige virksomhet.

Men da blir der av injuriøse muligheter bare tilbake den påstand, at Haug hadde drevet sin agitasjon på en uberettiget måte, - nemlig ved å benytte seg av "anonyme brev", - til og med i pluralis.

d) Jeg tror dette er en fullt korrekt analyse av domspremissen og at man her derfor står overfor det rettsspørsmål om jeg, - etter en korrekt oppfatning av tid, sted og omstendighet, - har tillagt Haug en ærerørig handling, fordi hans angivelige brev til den amerikanske legasjon var "anonymt" i den forstand, at bare mottageren kunne slå fast hvem forfatteren var.

Dette spørsmål har byretten overhodet ikke vurdert. Det er derfor utvilsomt anledning til å oppheve byrettens dom også på dette grunnlag. Men jeg mener, at Høyesterett allerede har materiale til å foreta en selvstendig vurdering og at det også her er grunnlag for å avsi en frifinnelsesdom. ^{nde dom}

Wyllers Tilleggsuttalelse til dom. Oslo

Jeg finner det av betydning å
utdype min ankeerklæring:

I.

Mine ankegrunner er :

1) Byretten har med urette erklært at
min angivelige "beskyldning" mot overlærer
Haug representerer en rettsstridig ærekrenkelse.

Det gjør den etter min oppfatning
ikke , og den påklagede uttalelse er derfor
overhodet ikke gjenstand for mortifikasjon.

Den feil som her kleber ved
byrettens dom skriver seg både fra saks-
behandlingen og lovanvendelsen. Jeg skal
ved et særskilt avsnitt nærmere utvikle dette
(se II).

2) Byretten har videre oversett
min neste innsigelse: At en mortifikasjons-
dom forutsetter et konkret behov for morti-
fikasjon hos mortifikanten, og at et slikt
behov ikke forelå i nærværende sak fordi
jeg effektivt [og på friske spor] har beriktiget
den opplysning jeg hadde gitt , hvorfor den
ikke har tilføyet Haug nogensomhelst skade.

Herom kan jeg henwise til min proto-
kolltilførsel i forliksrådet og mine uttalelser
under Haug-saken mot Sam.Knutzen.

Dette spørsmål har byretten ikke
drøftet hverken som bevisspørsmål eller som
lovspørsmål, hvilket først og fremst er en
feil i saksbehandlingen.

Men resultatet blir derved også en

feil ved rettsanvendelsen fordi der vel herav kan sluttet at byretten har bygget på at et rettsklig behov ikke er nogen forutsetning for at mortifikasjonspåstanden tas tilfølge.

3) Videre har byretten uriktig sett bort fra at det under prøvelse av et mortifikasjonskrav må tas hensyn til om mortifikanten selv har fremprovosert den uriktige beskyldning.

Byretten har til og med nektet meg å føre de vidner som jeg har villet påberope meg.

Dette er også en feil både i saksbehandlingen og lovanvendelsen.

4) Endelig anker jeg over at der overhodet skal tillates mortifikasjon av et vitneprov tilmot for at byretten gjentagende og positivt har slått fast at den påklagede uttalelse er avgitt av meg som vitne under vitneplikt, innenfor denne vitneplikt, og uten at der er noget å bebreide meg med hensyn til god tro eller aktsomhet.

Dette er en feil i rettsanvendelsen som reiser et vidtrekkende prinsipielt spørsmål. Skal mortifikasjon av et vitneprov av den art tilstedes, vil det true så vesentlige rettsgoder at en lovforandring må til.

Jeg akter derfor å gjøre dette spørsmål til gjenstand for nøye drøftelse og antyder derfor også at saken kanskje av den grunn burde behandles i plenum.

II

I tilslutning til min første ankegrunn anføres:

Man kan ikke av byrettens premisser umiddelbart se hvorfor byretten har funnet at den påklagede uttalelse~~n~~ inneholder en ærekrenkende beskyldning, men en nærmere ~~ana-~~lyse av premissene vil vise at det ærekrenkende må bestå i at jeg angivelig skal ha beskyldt Haug for å ha skrevet et anonymt brev hvilket er en uværdig handling.

Byretten har imidlertid ikke forstått at under de foreliggende forhold inneholdt en eventuell påstand om at brevet hadde vært "anonymt" ikke et utsagn av ærerørig art.

Spørsmålet er imidlertid så infiltret i bevisbedømmelsen og i saksbehandlingen at jeg finner å måtte gi en sammenhengende fremstilling av hvorledes ~~anonymi~~ ^{med} ~~tils prollat~~ argumentasjonen er kommet i forgrunnen.

*Herfra fortsetter mit gamle utkast pag 2
punkt 1a*